

Fonteinkerk, 7 mei 2023

Schriftlezingen: Deuteronomium 1:22-33 en Johannes 14:1-15

De zondagen na Pasen dragen stuk voor stuk uitbundige, feestelijke namen. De tweede zondag na Pasen heet: “Misericordias Domini”, de aarde is vol van de goedheid van de Heer. De derde zondag heet: “Jubilate”, jubel het uit. De vierde zondag, die van vandaag: “Cantate”, zing voor de Heer een nieuw lied. De vreugde van Pasen wordt voortgezet in de jubelende namen van de zondagen erna. Maar volgende week zal de stemming omslaan. De zondag van volgende week heet “Rogate”, bidt, we moeten wel blijven bidden. Er is op de Paasmorgen wel een overwinning behaald, maar we zijn nog lang niet in het paradijs. De mensen lijden nog steeds onder vernedering, vernietiging en dood. We moeten niet ophouden met bidden, en met werken aan de toekomst. De strijd is nog niet gestreden. De feeststemming slaat om. De lezingen van vandaag lijken wel vooruit te lopen op dat omslaan van de stemming. Het volk Israël is, volgens de lezing uit Deuteronomium, aangekomen aan de grens van het beloofde land. Ze zijn bevrijd uit de slavernij, ze hebben de reis achter de rug, ze hoeven alleen nog maar de grens over te steken. Maar er heerst géén feeststemming. Ze zijn bang dat God hen in de steek gelaten heeft, ze voelen zich verloren en durven niet verder.

Ook in de lezing uit Johannes zijn de leerlingen moedeloos. Ze hebben de opstanding van Jezus meegemaakt, ze hebben gezien dat het leven overwon. Maar nu vertelt Jezus dat Hij hen gaat verlaten. Daar worden ze zó paniekerig en onrustig van, dat Jezus moet zeggen: “Wees niet ongerust, maar vertrouw op God en op Mij.” Bij de leerlingen is de feeststemming volledig omgeslagen; verward en wanhopig staan ze bij elkaar.

Van beide lezingen zou je kunnen zeggen: het vertrouwen is weg. Dat zou ons bekend voor moeten komen! Vertrouwen is een aangevochten, kwetsbaar iets. Vertrouwen moet groeien, kan alleen maar een kans krijgen in een veilige relatie, een betrouwbare omgeving. Na de uittocht en de reis door de woestijn was het vertrouwen in God gegroeid, ongetwijfeld. Maar dat vertrouwen zakte snel weg, toen het volk tegenover een sterke tegenstander kwam te staan. En de discipelen hadden door al hun ervaringen met Jezus een groot vertrouwen in Hem gekregen. Maar ze voelen zich hulpeloos en hopeloos, als hun Meester vertelt dat ze nu zonder Hem verder moeten. Het is de grote uitdaging van ons leven: verder gaan vanuit vertrouwen. Maar bij elke tegenslag loopt dat vertrouwen gevaar: het begint te wankelen, en kan zomaar omslaan in angst en wantrouwen.

En dus moeten Mozes en Jezus hun mensen telkens weer geruststellen. Opvallend genoeg doen zij dat met exact hetzelfde argument! Mozes zegt: “Hij ging u voor op uw weg om een plaats voor u te zoeken waar u uw kamp kon opslaan, en u ’s nachts met een vuur en overdag met een wolk de weg wees die u moest gaan.” En Jezus zegt: “In het huis van mijn Vader zijn veel kamers; zou Ik anders gezegd hebben dat Ik een plaats voor jullie gereed zal maken? Wanneer Ik een plaats voor jullie gereed gemaakt heb, kom Ik terug. Dan zal Ik jullie met Me meenemen...” Dus: God (in het geval van Israël) en Jezus (in het geval van de leerlingen) gaan voorop om een plaats, een veilige plek voor de mensen te vinden. Een plek waar je onbevreesd je kamp kunt opslaan, een plek waar je kunt wonen in een veilig huis. Jezus doet wat zijn Vader altijd al heeft gedaan: een pad banen, de weg mogelijk maken naar beloofd land, een grazige weide, een plek om in vrede te wonen. Wij hoeven alleen maar te volgen, vanuit en in vertrouwen.

Vertrouwen: dat is een aangevochten, kwetsbaar iets. Maar al te vaak wordt ons vertrouwen aan het wankelen gebracht, door de tegenslagen van het bestaan, door de twijfels die ons

geloof uithollen, of door onze overtuiging dat wij het niet wáárd zijn dat God naar ons omziet. Hoe houden wij in de chaos van de gebeurtenissen ons vertrouwen levend en levendig? Het begint, denk ik, met gehoor geven aan de oproep van Jezus: “Vertrouw op God en op Mij.” Zijn argument daarbij is: “Ik ben de weg, de waarheid en het leven.” Jezus laat ons de weg niet alleen zien, maar Hij IS de weg. Naar Hem luisteren en Hem volgen: dat is lopen op de goede weg. En dat werd al duidelijk in de woestijn van Egypte, waar Mozes de naam van God te horen krijgt: “Ik ben die Ik ben, Ik ben die er zijn zal.” Dat was een zorgzame, een herderlijke verklaring: “Ik zal er voor jullie zijn, Ik ga met jullie mee.” Jezus sluit daarbij aan, met een nieuw “Ik-ben-woord”: Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Dat zijn proclamaties met een belofte erin: vertrouw op Mij, want Ik ga jullie voor naar je bestemming.

Maar een proclamatie, een mooie naam als zodanig is niet voldoende. Maakt God zijn naam wáár, laat Hij zien dat Hij betrouwbaar meegaat? God maakte deze Naam wáár in de wijze waarop Hij in de woestijn als een wolkkolom voor zijn volk uittrok, in zijn trouw aan Israël door alles heen. In de woorden en daden van Jezus komt deze liefdevolle zorg voor mensen opnieuw tot uiting. Gods trouw wordt zichtbaar in Jezus. Daarom stelt Jezus zich voor met de Naam van God: Ik ben. Wie Hem vertrouwen wil, moet goed kijken wat Hij dóét: mensen verlossen van hun verleden, zieken genezen, mensen zonder eigenwaarde met nieuwe liefde benaderen en aanspreken op hun kracht, verloren mensen weer op het spoor van hun bestemming zetten. Bij Hem gaan de mensen boven alles. Hij heeft zelfs zijn leven voor hen over, zoals een goede herder zijn leven geeft voor de schapen.

In gesprekken met zieke en stervende mensen heb ik gehoord dat mensen nooit zomaar genoeg nemen met de hoopgevende naam van God. Ze willen God ook zien, herkennen in hun leven. Dan zeggen ze dingen als: “God is aanwezig, want ik zie Hem in de lieve mensen om mij heen.” Of: “Als ik terugkijk op mijn leven, dan zie ik nu pas hoe God mij op allerlei momenten geholpen en de weg gewezen heeft.” Ik vermoed dat dat een algemeen-menselijke behoefte is: we willen God aanwijzen, we willen Hem zien. Ik heb nog nooit iemand horen zeggen: “God heeft zijn aanwezigheid en zijn trouw beloofd, en daarom heb ik altijd het vertrouwen hoog weten te houden.” We willen altijd een bewijs, een teken van Gods nabijheid in handen hebben, ook al weten we best dat er hier niets te bewijzen valt.

Maar daarmee begint het: gehoor geven aan de oproep van God om Hem te vertrouwen. Dat helpt om de weg die Hij wijst te blijven gaan. En dan zal het omgekeerde óók wel waar zijn: het gaan van de weg die God wijst, helpt om op Hem te blijven vertrouwen. “Als je Mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden,” hoorden we Jezus zeggen. Het kiezen voor de weg van de liefde is helpend voor het blijven vertrouwen van Hem die zelf deze weg bewandeld heeft. Ook dat is vaak een levenslange worsteling. Het geven EN het ontvangen van liefde kan een probleem zijn, bijvoorbeeld wanneer we als kind een groot tekort aan liefde hebben opgelopen. Maar de oude sprookjes zeggen hoe de liefde zelfs een versteend mens weer tot leven kan wekken, en een kikker in een prins kan veranderen. En als we terugkijken op de (misschien zeldzame!) werkelijk liefdevolle momenten in ons leven, dan weten we hoe die ons moed hebben gegeven en op het spoor van het leven hebben gezet. De woorden van Jezus roepen ons op om het, ondanks onze kwetsingen en teleurstellingen, toch maar weer te wagen met de weg van de liefde. Op die weg zal ons vertrouwen weer groeien.

Jezus probeert zijn onrustige leerlingen te troosten. We hoorden Hem spreken over dat huis van zijn Vader, dat huis met de vele kamers. In dat huis is plaats voor velen, en Jezus gaat daar een plaats inruimen voor zijn vrienden. Daar mogen ze te zijner tijd heen, en daar zullen ze Hem dan weer zien. Er staat in de Bijbel een Psalm (Psalm 84) die vertelt over de tempel,

dat aardse huis van God: ook de mus en de zwaluw mogen daar een plekje vinden. In het huis van God is zelfs voor de kleinste, de minste schepseltjes nog wel een plaats, want het is een groot, warm en gastvrij huis. Ik denk dat het voor heel veel mensen, wat zij ook geloven en hoe zij ook spiritueel in het leven staan, een mooie en troostende gedachte is: dat je na je dood wordt opgevangen in een eeuwig huis, waar je eindelijk tot je recht mag komen. En dat je op de weg daarheen al iets van die troost ervaren mag.